

Особливості зв'язку задоволеності життям та самооцінкою власної жадібності у студентів

Яновська С.Г.

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
факультет психології, кафедра прикладної психології*

На задоволеність життям людей впливають різноманітні чинники. У сучасних психологічних дослідженнях вказують на такі: матеріальне благополуччя; соціальний статус; досягнення поставлених цілей; рівень самореалізації і самоактуалізації; особиста і сімейна безпека (рівень криміналізації життя і свавілля влади); соціальна стабільність; клімат й інші умови середовища; наявність вільного часу і добре організованого дозвілля; гармонійні стосунки у сім'ї; міжособистісні стосунки; здоров'я; вік та ін. Науковці всього світу досліджують зв'язок задоволеності життям зі ставленням до матеріальної вигоди та того, наскільки людина є зануреною в процес їх накопичування, яким чином їх витрачає. Хіді Б. та Муфелі Р. (2018) досліджували траєкторії задоволеності життям та визначили показники, що пояснюють її стабільність і нестабільність у Німецькій соціально-економічній групі Австралії. Моррон А., Пискителли А. (2019) підкреслили, що вивчення факторів, які впливають на задоволеність життям, потребує врахування їх ваги: чим вищий рівень недоліків, тим нижчий рівень задоволеності життям. Сьентженс Т. Г., Зееленберг М., Ван-де-Вен Н., Брегельманс С.М. (2015) досліджували жадібність та її рівні в економічній поведінці, визначили прямі зв'язки жадібності з максимізацією, власним інтересом, заздрістю, матеріалізмом і імпульсивністю та зворотні - з самоконтролем і задоволеністю життям. Пакистанські дослідники Малик М.Н., Аббасі Н.У. Халілі М.Т., Ансарі М. І. (2018) визначали жадібність як надмірну любов до грошей у людей різних професій та довели, що прагнення грошей і жадібність впливають на психічне здоров'я професіонала, розвиваючи різні психологічні симптоми, такі як депресія, тривога і стрес. Таким чином проблема задоволеності життям та її зв'язку зі ставленням до грошей і жадібністю є інтернаціональною і потребує свого визначення в Україні.

Мета – визначення особливостей зв'язку задоволеності життям та самооцінки власної жадібності у студентів.

Методи дослідження: шкала задоволеності життям Е. Дінера, Р. А. Еммонса, Р. Дж. Ларсена та С. Гріффіна, адаптована Д. О. Леонтьєвим та Є. М. Осіним; методика дослідження семантичного простору поняття «жадібність» С. Г. Яновської та Р. А. Лютенко; методи математичної статистики (первинний математичний аналіз, кореляційний аналіз за Спірменом).

В дослідженні приймали участь 154 студента, серед яких 79 дівчат та 75 юнаків у віці від 19 до 24 років. Всі досліджувані навчаються та працюють у вільний час та по-різному ставляться до свого матеріального забезпечення.

За шкалою задоволеності життям було визначено, що більшість досліджуваних є незадоволеними своїм життям. Серед них, 30% визначають задоволеність своїм життям набагато нижче середнього, це говорить про загальну невдоволеність поточним станом свого існування. Стільки ж людей мають показник задоволеності життям явно нижче середнього, що також свідчить про негативну оцінку свого життя. Рівень задоволеності своїм життям трохи нижче середнього має 3%, 10% мають середній показник задоволеності життям і 10% – вище середнього. Це можна інтерпретувати, як нормальну оцінку поточного стану існування. Лише 12% досліджуваних визначають задоволеність своїм життям набагато вище середнього, що говорить про позитивну оцінку свого життя на даному етапі.

За методикою дослідження семантичного простору поняття «жадібність» (С. Г. Яновської та Р. А. Лютенко) було отримано такі результати. Серед досліджуваних було визначено таких, що мають суб'єктивно низький рівень жадібності (20%), що говорить про схильність до проявів щедрості і безкорисливості по відношенню до себе та інших, самопожертви, обмеження потреб, слідування соціальним нормам. Більшість досліджуваних (46%) визначають в себе середній рівень жадібності, що вказує на економність, бережливість, знання міри; здатність ділитися, якщо це не торкається потреб особистості. Майже третина досліджуваних мають високий рівень загального показника жадібності.

За фактором «Безмежна жадібності» більш ніж половина досліджуваних має середні значення, що свідчить про наявність тенденції до накопичення і утримання благ, але без надмірного бажання їх накопичувати. За фактором «Завбачлива жадібність» більш ніж половина досліджуваних має середні показники, що свідчить про гармонію у стосунках з іншими людьми, відсутність внутрішніх конфліктів щодо незадоволеності забезпеченням людини. Низькі оцінки за фактором «Розумна жадібність» має 40% досліджуваних, що свідчить про відсутність контролю за своїми витратами, невідконтрольне споживання, непередбачливість та марнотратство.

В результаті кореляційного аналізу було визначено, що задоволеність життям пов'язана з самооцінкою жадібності. Існує зворотній зв'язок між Шкалою задоволеності життям та фактором «Безмежна жадібність» ($r=-0,754$, $p<0,05$). Це можна інтерпретувати таким чином: людина, для якої сенсом життя стає накопичення благ втрачає саме життя, адже безмежне накопичення та користолюбство не робить людину щасливою й задоволеною, навпаки, виникають страхи втратити все та підозри, що інші будуть зазіхати на їхні статки. Було визначено прямий зв'язок Шкали задоволеності життям та факторами «Завбачлива жадібність» ($r=0,742$, $p<0,05$) та «Розумна жадібність» ($r=0,670$, $p<0,05$). Дані фактори самооцінки жадібності вказують на наявність у людини розважливості та передбачливості, гармонії заробітків та витрат. І саме це надає задоволення, адже людина бажає те, що може собі придбати, вона не обмежує своє життя гонитвою за багатством та статками, вона має час на спілкування з близькими та природою, заняттям улюбленою справою, вона живе й отримує задоволення.

Отже, задоволеність життям людей пов'язана з самооцінкою власної жадібності. Існують зворотній зв'язок між Шкалою задоволеності життям та фактором «Безмежна жадібність» та прямий зв'язок з факторами «Завбачлива жадібність» та «Розумна жадібність». Людина, сенсом життя якої стає накопичення втрачає саме життя, адже безмежне накопичення та користолюбство не робить людину щасливою й задоволеною, з іншого боку, наявність розважливості та передбачливості гармонізує заробітки та витрати.